

ROMANOWSKI I WSPÓLNICY

Nie mówimy: nie można, ale... jak można

***Ekonomiczne skutki
stanowienia prawa w
ubezpieczeniach***

**prof. dr hab. Michał
Romanowski**

IV Kongres Polskiej Izby
Ubezpieczeń Sopot 2016

Dobre i złe prawo to trochę jak opowieść o ...

Star Wars...

*... i doktorach
kościola*

Moc jest z nami?

*Tworzenie prawa
potężną mocą jest*

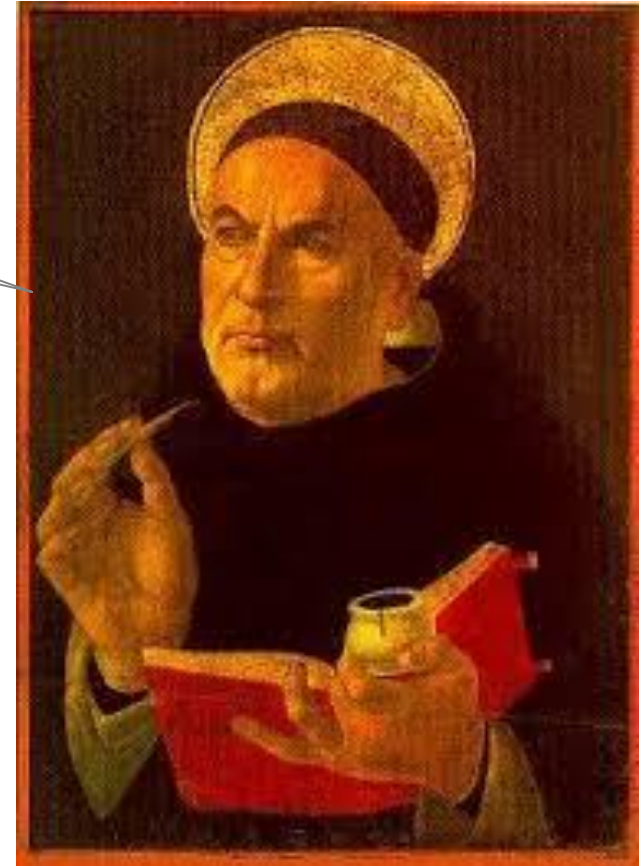

*„Mamy moc wydawania orzeczeń ostatecznych nie dlatego,
że jesteśmy nieomylni,
ale jesteśmy nieomylni,
ponieważ mamy moc wydawania orzeczeń ostatecznych”*

Św. Tomasz z Akwinu powinien być patronem dotkniętych ryzykiem regulacyjnym

*Użycz mi chwalebne poczucia,
że czasami mogę się mylić*

- skoro św. Tomasz modlił się o taki dar, to jest to **dobro rzadkie**
- tworzenie i stosowanie prawa wymaga daru poczucia, że legislator, sądy i nadzorca też **mogą mylić się**

Słabość prawa w Polsce – czego brakuje?

Legislator = Chirurg

ale w Polsce ... drwal

- świadomości metod i skutków tworzenia prawa
- rzetelnej identyfikacji przyczyny problemu
- rzetelnej identyfikacji skutków proponowanych zmian
- tworzenia **dla kogoś** zamiast **przeciwko komuś**

Założenie - zły ubezpieczyciel jak zły bank?

Zły, chciwy ubezpieczyciel lekceważący relacje z klientami, ale...

...czy każdy, zawsze i wszędzie?

Słusznym sprawom prawo sprzyja

Prawo jest mechanizmem do osiągnięcia stanu słusznego, a więc **argumenty należy ważyć ...**

Wszyscy jesteśmy beneficjentami i ofiarami dobrej bądź złej regulacji

Państwo

autorytet lub brak zaufania do państwa; roszczenia wobec państwa

Konsumenci

awersja do zarządzania ryzykiem i wyższe koszty

Ubezpieczyciele

niepewność, skomplikowanie i ograniczanie biznesu

Społeczeństwo

stygmatyzacja ubezpieczycieli, których państwo nie zastąpi

Gospodarka

stygmatyzacja ubezpieczycieli (kto przejmie ryzyko?)

Podstawowym źródłem ryzyka regulacyjnego jest prawodawca ...

*Z najgorszej ustawy można wydobyć
to co najlepsze...*

*... a dobra ustawa
może przepoczwarczyć się w **potworka***

... ale źródłem ryzyka są także

Sędziowie

nie są lektorami ustawy, ale reżyserami scenariusza jakim jest ustawa

Doktryna

blaski i cienie autorytetów

KNF, UOKiK, Rzecznik Finansowy

rzecznicy uczciwej konkurencji i dobrych praktyk

Dobre praktyki
autoregulacja, zasady etyczne

Race to the bottom
metody zwiększania sprzedaży

Aktywność ekspercka
w myśl komunikacyjnej teorii tworzenia prawa

Rozwiązaniem jest ekonomiczna analiza prawa

Tworzenie prawa

- identyfikacja materii regulacji
- koszt v. korzyść regulacji

Stosowanie prawa (II etap tworzenia)

- *Roma locuta, causa finita* – nieomyślność?

***Nie ma praw niezmiennych,
ale nowe prawo powinno być lepsze od starego***

Nie wszystko trzeba regulować

„Często prowadzę z sobą długie rozmowy i jestem przy tym tak mądry, że czasami nie rozumiem ani jednego słowa z tego, co mówię”

Oscar Wilde

***mądry
legislator***

- powinien pamiętać o wyznaniu Oscara Wilde’a
- to dyplomata, czyli *„człowiek, który dwukrotnie się zastanowi zanim nic nie powie”*

Punktem wyjścia jest zrozumienie natury biznesu ubezpieczeniowego

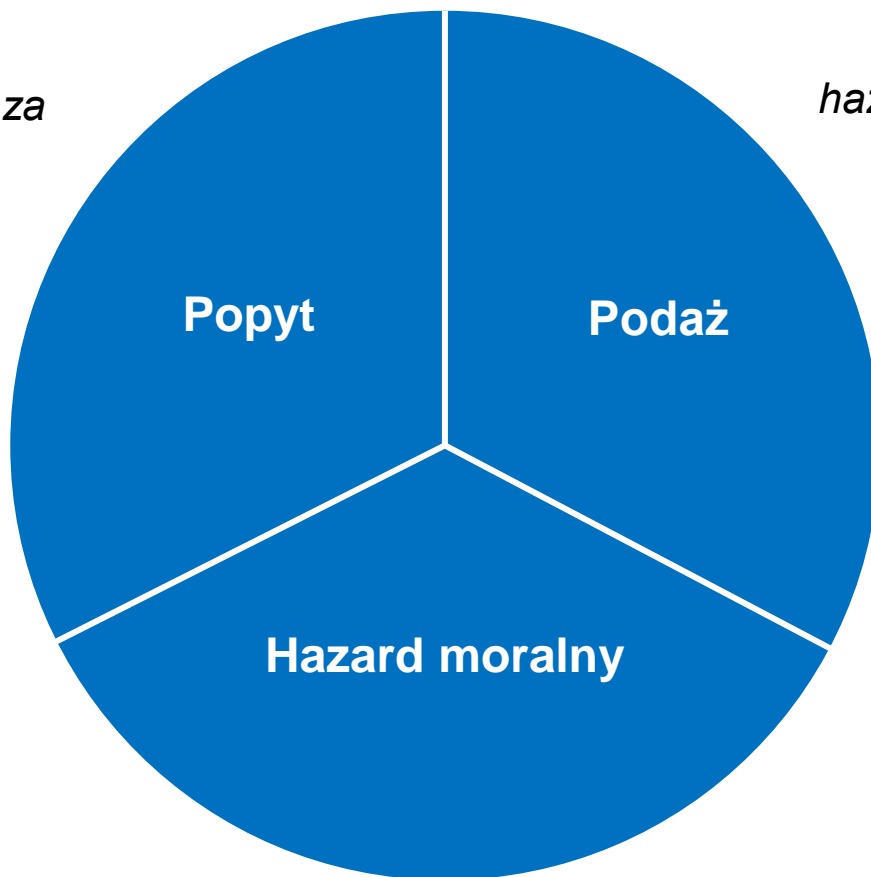
*„Look deep into nature, and then you will
understand everything better”*

zrozumienie i rozstrzygnięcie
spornych kwestii

**Ubezpieczyciele przejmują cudze ryzyko
w zamian za wynagrodzenie**

Nikt nie lubi ryzyka ... poza hazardzistami

*awersja do ryzyka
skłania do zapłaty za
jego transfer*

*ubezpieczyciel nie jest
hazardzistą, ale zarabia na
prawie wielkich liczb*

to nie jest mój (klienta) problem, ale ubezpieczyciela

Prawo wielkich liczb nie działa bezwarunkowo a ubezpieczyciel płaci ze wspólnej puli

Ubezpieczyciel zabezpiecza się

wyższa stawka, współudział w kosztach lub udział własny, testy medyczne, psychologiczne

1

*Selekcja negatywna -
ubezpieczony wysokiego i
niskiego ryzyka*

2

*Prawo wielkich liczb –
średnie prawdopodobieństwo
dla wielkiej grupy*

3

*Przewaga informacyjna
ubezpieczonego o ryzyku*

Dlaczego zarządzać ryzykiem regulacyjnym?

„Zawsze można liczyć, że jak już wyczerpią wszystkie złe rozwiązania, wreszcie zastosują właściwe”

W. Churchill o Amerykanach

Ale..

- prawodawca nie zawsze jest Amerykaninem
- czekanie bywa kosztowne i wpływa na biznes
- może ograniczyć lub wyeliminować istniejący produkt
- może ograniczyć lub wyeliminować innowacje

komunikacyjna teoria tworzenia prawa

- w proces tworzenia prawa powinni być włączani wszyscy interesariusze
- formy – konferencje, konsultacje w procesie legislacyjnym, dobre praktyki, publikacje

*Promowanie ekonomicznej analizy prawa
dla zmiany kodu DNA tworzenia i stosowania prawa*

Ekonomiczna analiza prawa uczy ważenia argumentów, czyli

1 Brania pod uwagę beneficjenta i płatnika regulacji, a więc osoby, która ponosi ekonomiczne koszty sfinansowania korzyści beneficjenta

2 Pamiętaj, że płatnik regulacji może „wyjść” z rynku, jeżeli koszty regulacji będą nadmierne

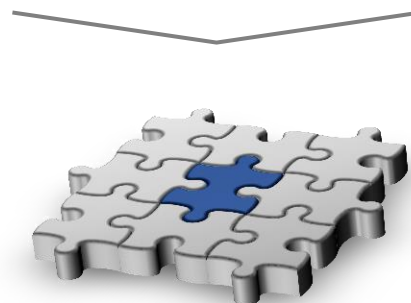
3 Że prawodawca i mający moc stosowania prawa kształtują rozkład korzyści uczestników wymiany rynkowej (wzrost lub ograniczenie rynku, kosztów wymiany – straty ubezpieczyciela i konsumenta)

4 Że raz uchwalone prawo nie jest łatwo zmienić. Odwrócenie skutków - na koszt tych, których prawo ma chronić

5 Że wprowadzanie w błąd należy zwalczać, bo podważa uczciwą wymianę

Chaos regulacyjny jak rozrzucone i nie pasujące do siebie puzzle

Przemyślana systemowa regulacja – prawo ubezpieczeń jak obrazek z puzzli

Do czego zmierzamy?

- **bez ubezpieczenia ryzyka gospodarka i społeczeństwa nie funkcjonują** (ubezpieczenia to krwioobieg)
- **uczciwa konkurencja** to sprzeciw uczciwych wobec zjawiska *race to the bottom*
- słabsi wymagają ochrony, ale proporcjonalnej do celu i przy założeniu **ochrony osób starannych**
- w ubezpieczeniach sprzedaje się poczucie bezpieczeństwa majątkowego i zaufanie, a to wymaga **uczciwej wymiany świadczeń**

Słowa mają skuteczność ograniczoną....

... przykłady naprawdę przyciągają

a więc przejdźmy ...

... nie od słów do czynów,

... ale **od słów do przykładów**

Czy rozwiązano problem?

- opłat likwidacyjnych (czy są dozwolone i w jakiej wysokości)
- wartości wykupu
- misselling-u
- ubezpieczeń grupowych
- umów z UFK
- prowizji pośredników

Czy zlikwidowano decentralizację regulacyjną?

- ustawa (nieprecyzyjna) – zdarza się, ale
- Prezes UOKiK – ma swój pomysł (ugody w zakresie opłat likwidacyjnych ustawiają je na poziomie do 45% a mówiono, że 4% to za dużo, zerowa wartość wykupu w pierwszych latach zabroniona, choć ustawa na to zezwala)
- KNF – rekomendacje zastępują niedoskonałe prawo, ale nie są źródłem prawa

ROMANOWSKI I WSPÓLNICY

Nie mówimy: nie można, ale... jak można

Dziękuję